

Detta häfte är främst framtaget som information och vägledning för fiskare.

Bakgrund

Efter andra världskriget dumpades stora mängder ammunition i både Nordsjön och Östersjön. En del av denna ammunition innehöll olika typer av kemiska stridsmedel. Av dessa har särskilt senapsgas visat sig kunna ge risker vid fiske. Sådan ammunition sänktes inom områden ca 15 nautiska mil ost Christiansö och ca 40 nautiska mil sydost Gotlands sydspets. Områdena är utmärkta på svenska sjökort nr 8 och 82. Senapsgasammunition påträffas dock ibland även på platser utanför dessa områden.

Bombernas utseende

Senapsgas förekommer i flygbomber, som regel innehåller sprängmedel (trotyl) och även kan innehålla tändrör. Bombernas höljen är av tunt material och ofta så rostangripna att de lätt skadas när de fastnar i fiskeredskap eller bärgas. Senapsgas förekommer huvudsakligen i två typer av bomber. Den ena är ca 160 cm lång och försedd med fyra fenor baktill. Den andra är ca 100 cm lång och saknar fenor. Båda typerna har en diameter av 34-36 cm och är konformerade framtill.

Observera

Texten på bomberna har vanligen hunnit förstöras. Det är därför omöjligt att avläsa något som anger deras innehåll. Bomberna kan innehålla sprängämnen och tändrör. De måste därför hanteras med största försiktighet. Senapsgas av varierande utseende och konsistens kan i fri form komma upp med fiskeredskapen eftersom bomberna har rostat sönder.

Egenskaper

I häftet beskrivs senapsgasens egenskaper beträffande konsistens, färg, lukt och beteende.

Medicinska effekter

Senapsgas tränger mycket lätt in i kroppen via hud, ögon, slemhinnor och andningsvägar. **En förrädisk egenskap är att symtomen inte visar sig omedelbart!** Skadorna uppkommer ofta inte förrän flera timmar efter kontaktillfället. I häftet beskrivs hur effekterna blir när senapsgasen kommer i kontakt med hud, ögon eller lungor. Vid svåra fall av hudkontakt eller inandning uppkommer förutom ovan nämnda symptom, efter ett antal timmar, även en allmän förgiftning i kroppen. I dessa fall kan den skadade drabbas av aptitlöshet, illamående, kräkningar och blodig diarré i kombination med svåra smärtor i bröst och mage.

Åtgärder vid fynd

Gasfynd kan bestå av mer eller mindre skadade bomber eller fri senapsgas som kletat ned materiel. Vidrör inte misstänkt fynd eftersom det kan vara explosivt (bomb) eller på annat sätt hälsofarligt (fri senapsgas). Manövrera om möjligt fartyget till lovertsidan om misstänkt fynd som observerats i redskap utanför relingen. Besättningen skall ej vistas nära, eller i vindriktningen av misstänkta fynd som hamnat ombord på fartyget.

Åtgärder finns för hur man ska när misstänkt gasfynd observeras:

- Fynd i redskap utanför relingen.
- Fynd som hamnat ombord på öppet däck.
- Fynd som hamnat ombord i utrymmen under däck.

Åtgärder vid förorening

Det är ytterst viktigt att hud och ögon, som förorenats, omedelbart rengöres innan senapsgasen hunnit tränga in i kroppen. Varje minuts försening ökar risken för skador. Om både hud och ögon är förorenade måste hjälp erhållas av någon oskadad så att de första åtgärderna snabbt kan sättas in samtidigt enligt nedan. Rör ej ansikte och ögon med förorenade händer. Sök läkarvård snarast möjligt.

Åtgärder anges vid förorening på hud, ögon och materiel.

Rapportering

Tullverkets kustbevakning har ansvaret för att åtgärderna vidtas.

Skyldigheter

Rapportera alla fynd av senapsgas till kustbevakningen.

Förvara förorenad materiel m m på ett säkert sätt (i platsäckar) och rapportera innehavet till kust-bevakningen. Se till att förorenad fångst inte riskerar att användas som föda eller för industriändamål. Rapportera innehav av förorenad fångst till kustbevakningen.

Invänta alltid besked från kustbevakningen om vilka åtgärder Ni skall vidta och följ de anvisningar som ges.